

Çocukların Anne-Babalarına Yönelik Algılarının İncelenmesi

Investigating the Perception of Children about Parents

Çiğdem AYTEKİN¹

İsmihan ARTAN²

Saniye Bencik KANGAL³

Fatma ÇALIŞANDEMİR⁴

Sibel ÖZKIZIKLI⁵

Başvuru Tarihi: 15.04.2016

Yayına Kabul Tarihi: 04.05.2016

Özet: Yürütülen bu çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının kendileri için bir rol modeli olan anne-babaya yönelik algılarının nasıl olduğunu betimsel olarak ortaya koymak, annelik ve babalığa yönelik zihinlerinde oluşan model hakkında genel bir fikir edinebilmek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada, soru formu kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Çalışma grubunu, Ankara ilinde yaşayan 4-6 yaş grubunda bulunan ve okul öncesi eğitimi alan toplam 579 çocuk oluşturmuştur. Veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan *Demografik Bilgi Formu* ve *Çocuk Gözüyle Anne-Baba Soru Formu* kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; çocukların çoğunluğu *anne* kavramını çocuğa bakım veren kişi, *baba* kavramını ise meslek/işe gitme işlevi ile tanımlamışlardır. Yine çocukların çoğunluğunun; anneyi evde en çok ev işi yapan ve mutfakta vakit geçiren, babayı ise en çok televizyon izleyen ve salonda/oturma odasında vakit geçiren bir rolde betimledikleri; annelerinin en çok yemek yapmaktan, babalarının ise en çok televizyon izlemekten hoşlandığını düşündükleri görülmüştür. Çocukların anne ve babalarıyla geçirdikleri vakitlerde oyun oynamaktan hoşlandıkları ve hep birlikteyken en çok oyun oynadıkları; anne ve babalarıyla en çok alışveriş merkezlerine gittikleri ve anne babalarıyla en çok parka/lunaparka gitmek istedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Genel olarak, çocukların anne-baba ve rollerine yönelik olarak geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde bir algıya sahip oldukları söylenebilir.

Anahtar sözcükler: *anne-baba algısı, rol modeli, okul öncesi dönem, çocuk gelişimi*

Abstract: The current study is aimed to exhibit perceptions of preschool children about parents and to understand their ideas about role model of motherhood and fatherhood. The study used qualitative research method and supported with semi-structured interview method with use of questionnaire. Sample of the study is created from 4-6 years old 579 children having preschool education in Ankara. Demographic Information Form and Perception of Parents Questionnaire are used by the researcher to collect data. According to the results most of the children describe mother as the person responsible for the care of the child and father as the responsible person to go work. Again most of the children describe mother as making house work and spending most of the time in the kitchen and father as watching TV and spending most of the time at living room. Results stated that children like to play games when they spend time with their mother and father; they mostly went to shopping malls with parents but they mostly wanted to go play ground / fun fair. It can be stated that children have a perception for father and mother roles according to traditional societal gender roles.

Key words: *perception of parents, role model, preschool period, child development*

¹ Dr., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, cgdmc@hacettepe.edu.tr

² Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, ismihan@hacettepe.edu.tr

³ Yrd. Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, sbencik@hacettepe.edu.tr

⁴ Yrd. Doç. Dr., Kırıkkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim Dalı, fcalisandemir@gmail.com

⁵ Uzm., Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Çocuk Gelişimi Bölümü, asibel@hacettepe.edu.tr

Giriş

Çocuğun yaşam boyu karşılaştığı en önemli kişiler şüphesiz ki anne ve babasıdır (Zeybekoğlu, 2013). Çocuk ilk çevresi olan aile çevresinde, anne ve babasını gözlemleyerek, model alarak özdeşim kurar, onların tavır ve davranışlarını taklit eder (Vaizoğlu, 2008), böylece hem cinsiyete ilişkin rol modellerini hem de toplumsal rol modellerini içselleştirir. Annelik ve babalığa ilişkin bazı soruların yanıtları; örneğin “Anne-baba kimdir?, Anne- babanın rol ve sorumlulukları nelerdir?, Anne çocuğuna nasıl davranmalıdır?, Baba çocukla nasıl ilişki kurmalıdır?” gibi; aile, okul, gelenek ve görenekler ile bilimsel kaynaklar ve medya gibi çeşitli toplumsallaşma ajanları aracılığıyla bireylere aktarılmaktadır (Zeybekoğlu, 2013). Anne ve baba, toplumsal cinsiyetin kadın ve erkek olarak kendilerine yüklediği rol ve sorumlulukları yerine getirerek çocuklarına anne-baba rol modellerini aktarmaktadırlar. Dolayısıyla, çocuk da tüm bunlardan etkilenerek zihninde annelik ve babalığa ilişkin bir model oluşturmaktadır.

Türk Dil Kurumu’nun Güncel Türkçe Sözlüğünde, ilk anlam olarak anne *çocuğu olan kadın, ana, valide*; baba ise *çocuğu olan erkek, peder* olarak tanımlanmaktadır (Türk Dil Kurumu, 2016). Toplumsal cinsiyet klişelerine göre ise; kadının/annenin en önemli görevi çocuklarını büyütmek ve aile yaşamının devamlılığını sağlamak iken, erkeğin/babanın en önemli görevi ailenin geçimini sağlamak olarak tanımlanmaktadır (akt. Günay ve Bener, 2011). Annelik ve babalık, ebeveynlerin belirledikleri bazı amaçlar çerçevesinde, çocuklarıyla etkileşimleri süresince çocuklarına yönelik sergiledikleri davranışların tümü olarak tanımlanabilmektedir (akt. Zeybekoğlu, 2013). Günümüzde sürekli değişim gösteren toplumsal/kültürel yapı annelik ve babalık rollerini de değişime uğratmaktadır. Daha önceki yıllarda anne ve baba rolleri daha keskin bir çerçevede belirlenmişken, günümüzde erkek ve kadının toplum içindeki tavırları da, aile içindeki rolleri de değişim göstermiştir (Tezel Şahin, 2011). Dolayısıyla da yürütülen bu çalışmada, okul öncesi dönem çocuklarının kendileri için bir rol modeli olan anne-babaya yönelik algılarının nasıl olduğunu betimsel olarak ortaya koymak, annelik ve babalığa yönelik zihinlerinde oluşan model hakkında genel bir fikir edinebilmek amaçlanmıştır. Geleceğin anne-babaları olacak çocukların annelik ve babalığa yükledikleri anlam kendi ebeveynlik modellerini de şekillendirecektir. Bu kapsamda elde edilecek bilgiler okul öncesi dönemde olumlu ebeveynlik bilincinin aşılması anlamında, çocukla çalışan uzmanlara önemli bir çerçeve çizebilecektir. Ayrıca, anne-baba-çocuk ilişkilerini güçlendirebilmek adına ebeveynleri de kapsayan bir program uyarlaması yapılabilmesi veya ek bir çalışma yapılabilmesi için bir öngörü elde edilebilecektir.

Yöntem

Yürütülen bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma, tümevarım yaklaşımıyla, katılımcıların bakış açılarını anlamaya ve yansıtmaya odaklanan, olay ve olguyu doğal ortam içinde betimleyen bir yaklaşımdır (Çokluk, Yılmaz ve Oğuz, 2011). Bu çalışmada, çocukların anne-baba algılarının betimleyici olarak ortaya konulması için, soru formu kullanılarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinden yararlanılmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu, 4-6 yaş grubunda bulunan ve okul öncesi eğitimi alan toplam 579 çocuk oluşturmuştur. Çalışma grubunu oluşturan çocuklardan elde edilen veriler, Ankara İli Çankaya İlçesinde bulunan ve İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı resmi ve özel toplam 12 anaokulundan elde edilmiştir.

Tablo 1. Çalışma grubunu oluşturan çocukların demografik özelliklerine göre dağılımı

		n	%
Yaş	4	90	15,5
	5	282	48,7
	6	207	35,8
Cinsiyet	Kız	280	48,4
	Erkek	299	51,6
	Toplam	579	100,0

Çalışma grubunun dağılımına bakıldığında (Tablo 1), dört yaş grubundan 90 (%15,5), beş yaş grubundan 282 (%48,7) ve altı yaş grubundan 207 (%35,8) çocuk çalışmaya katkı sağlamıştır. Cinsiyete göre dağılıma bakıldığında ise, çocukların 280'inin (%48,4) kız, 299'unun (%51,6) ise erkek olduğu görülmektedir.

Çalışma grubunu oluşturan çocukların anne ve babalarının demografik bilgileri Tablo 2 ve Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 2. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların Anne-Babalarının Yaş Ortalamaları

	n	Minimum	Maksimum	Ortalama
Anne yaş	555	22	53	34,47
Baba yaş	554	27	58	37,87

Tablo 2'de anne-babaların yaş ortalamalarına bakıldığında, annelerin yaş ortalamasının 34.47 olduğu, babaların yaş ortalamasının ise 37.87 olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların Anne-Babalarının Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

		Anne		Baba	
		n	%	n	%
Öğrenim Düzeyi	İlkokul	44	7,6	12	2,1
	Ortaokul	22	3,8	21	3,6
	Lise	138	23,8	134	23,1
	Üniversite ve lisansüstü	356	61,5	394	68,0
	Boş	19	3,3	18	3,1

Meslek	Ev Hanımı / Çalışmıyor	171	29,5	4	,7
	Öğretmen	82	14,1	36	6,2
	Doktor	16	2,8	32	5,5
	Mühendis	45	7,8	104	18,0
	Serbest meslek	42	7,3	146	25,2
	Bankacı, muhasebeci, dış ticaret, vb.	44	7,6	42	7,3
	Memur	143	24,7	161	27,8
	İşçi	8	1,4	17	2,9
	Hemşire	14	2,4	0	,0
	Asker	0	,0	23	4,0
	Boş	14	2,4	14	2,4
	Toplam	579	100,0	579	100,0

Tablo 3 incelendiğinde, çocukların anne-babalarının çoğunluğunun üniversite ve lisansüstü öğrenim düzeyine sahip olduğu (anne %61,5; baba %68); annelerin çoğunluğunun ev hanımı (%29,5) ve memur (% 24,7), babaların çoğunluğunun ise memur (% 27,8) ve serbest meslek (%25,2) grubunda dağılım gösterdiği görülmektedir. Elde edilen demografik bulgulardan, örnekleme oluşturan çocukların çoğunun anne ve babasının öğrenim düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılabılır.

Veri Toplama Araçları

Yürütülen çalışmada veri toplamak amacıyla araştırmacılar tarafından oluşturulan *Demografik Bilgi Formu* ve *Çocuk Gözüyle Anne-Baba Soru Formu* kullanılmıştır. Çocuk Gözüyle Anne-Baba Soru Formu; “Anne kimdir/Baba kimdir?”, “Anne/Baba evde ne yapar?”, “Anne/Baba evde en çok nerede vakit geçirir?”, “Anne/Baba ile en çok nereye gidersin?”, “Anne/Baba ile sen nereye gitmek istersin?”, “Anne/Baba ne yapmaktan hoşlanır?”, “Anne/Baba ile en çok ne yapmaktan hoşlanırsın?” ve “Anne ve baba ile hep beraberken ne yaparsınız?” şeklinde sıralanan açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Formda yer alan soruların araştırmanın amacına ve yaş grubuna uygun olup olmadığının sınanması için üç alan uzmanından görüş alınmış ve görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak form son şeklini almıştır.

Veri Toplama Süreci ve Verilerin Analizi

Çalışma kapsamında elde edilen veriler oluşturulan soru formu aracılığıyla, çocuklarla yapılan birebir ve yüz yüze görüşmeler sonucu elde edilmiştir. Demografik bilgiler, çocukların ailelerinden ve okul yönetiminden gerekli izinler alınarak elde edilmiş, bazı bilgilerini vermek istemeyen ailelerin demografik bilgiler kısmı boş bırakılmıştır. Görüşmeler sonucu soru formundan elde edilen veriler gözden geçirilmiş ve verilen yanıtlar doğrultusunda bir gruplama yapılarak kategorik bir yanıt anahtarı oluşturulmuştur. Verilen yanıtların kategorilere göre gruplanmasında güvenilirliği sağlamak için iki farklı araştırmacı farklı

zamanlarda kategorileri sınıamış ve iki araştırmacı kategoriler üzerinde fikir birliğine varmıştır. Yanıt anahtarı doğrultusunda, SPSS paket programına verilerin girişi yapılmıştır. Elde edilen bulgular sayı ve yüzdeler olarak tablolar halinde sunulmuştur.

Bulgular ve Tartışma

Çalışma grubunu oluşturan çocukların *Çocuk Gözüyle Anne-Baba Soru Formu*'nda yer alan sorulara verdikleri yanıtların dağılımları Tablo 4 – Tablo 13'te yer almaktadır.

Tablo 4. *Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Anne Kimdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımı*

Anne kimdir?	n	%
Bakan (bakım veren) kişi	94	16,2
Olumlu duygusal özellik	80	13,8
Ev işi/yemek yapan	74	12,8
Doğurganlık ile ilgili	62	10,7
İsmi yazan	58	10,0
Meslek/ işe gitme	36	6,2
Cinsel kimlik	22	3,8
Fiziksel özellik	16	2,8
Gezmeye götüren	11	1,9
Olumsuz duygusal özellikler	4	,7
Eş rolü	3	,5
Diğer	69	11,9
Yanıtsız	50	8,6
Toplam	579	100,0

Diğer: *Büyüktür, anneannenın kızı, yiyecek alan, kuralları olan, çocukların annesi, buluşmaktır, normal anne, ailemdir, insan, beraber yaşıyoruz, oyuncak alan, babanın dostudur, paralarla ilgilenen kişi, anneannem, komşu olmak, annedir, korur.*

Çalışmadan elde edilen bulgulara göre, çocukların “Anne kimdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 4'te görülmektedir. Buna göre, çocukların 94'ünün (%16,2) anneyi *bakım veren/bakan* kişi olarak tanımladığı, 80'inin (%13,8) *olumlu duygusal bir ifade* ile tanımladığı ve 74'ünün (%12,8) ise *ev işi/yemek yapan kişi* olarak tanımladığı görülmektedir. Ayrıca, çocukların 62'sinin (%10,7) anneyi *doğurganlık* ile ilgili bir çerçevede tanımlaması dikkat çekmektedir. Uğurlu (2013), Haralambos'un annenin en önemli sorumluluğunu ve bir kadının en belirgin rolünü, bir çocuk dünyaya getirmek ve onunla yakın ilişki içinde olarak ona bakmak olarak tanımladığını belirtmiştir. Verilen bu yanıtların, hem bu tanımla hem de anne imgesine toplum tarafından yüklenen rollerle paralel olduğu düşünülmektedir. Toplumumuzda anne kavramı ilk olarak çocuğu olan ve ona bakım sağlayan, dolayısıyla da ev işlerini de temel olarak üstlenen bir imge olarak görülür ve dile getirilir. Dolayısıyla çocukların çoğunluğunun anne kavramını bu boyutta tanımlaması, içinde bulunulan toplumun bir yansıması olarak düşünülebilir. Çocukların günlük yaşantılarında gerek aile çevresinde gerekse toplumsal çevrede sıklıkla annelere

yönelik yapılan bu temel role ilişkin duygusal girdilere sahip oldukları sonucuna varılabilir. Ayrıca, yine anne kavramının tanımına bakıldığında, bu kavrama olumlu duygusal özellikler yüklenmektedir. Uğurlu (2013) da, kadının ailedeki rolünün *sıcak, güvenli ve duygusal destek verici* terimleri ile ilişkilendirildiğini ifade etmiştir. Dolayısıyla hem toplumsal olarak bu söylemlerle iç içe olmaları hem de okul öncesi eğitim kurumlarında özel günler olarak anneler gününün kutlanması ve özel etkinliklerle de ele alınması düşünüldüğünde, çocukların tanımlarında bu özellikleri kullanmaları oldukça doğaldır. Elde edilen verilere bakıldığında anne kavramının *ev işi yapan kişi* olarak da çoğunluk tarafından tanımlanması yine toplumsal olarak anne kavramına yüklenen rolün bir sonucu olarak düşünülebilir.

Tablo 5. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Baba Kimdir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Baba kimdir?	n	%
Meslek/işe gitme	94	16,2
Olumlu duygusal özellikler	58	10,0
Maddiyatla ilgili/para getiren	57	9,8
İsmi yazan	54	9,3
Bakan (bakım veren) kişi	48	8,3
Gezmeye götüren	25	4,3
Eş rolü	25	4,3
Cinsel kimlik	22	3,8
Güç ve koruma	17	2,9
Fiziksel özellikler	13	2,2
Evi geçindirme	12	2,1
Olumsuz duygusal özellikler	10	1,7
Diğer	88	15,2
Yanıtsız	56	9,7
Toplam	579	100,0

Diğer: *Araba kullanır, büyüktür, oynayan, televizyon izleyen, büyüktür, maç seyreden, insan, çocukların babası, ailemdir, bir şey istediğimizde yapan, yemek yapan kişi, babaannemden doğmuştur, anne olmayınca yemek yapan, annelere bilmediklerini gösterir, akıllı durmak, babadır, habere bakan kişi, babaanne.*

Çalışma Grubunu oluşturan çocukların “Baba kimdir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 5’te yer almaktadır. Tabloya göre, çocukların 94’ü (%16,2) babayı *meslek/işe gitme* işlevi ile tanımlarken, 58’i (%10) *olumlu duygusal özellikler* ile ve 57’si (%9,8) *maddiyatla ilgili/para getiren* kişi olarak tanımlamıştır. Baba kavramı toplumsal olarak koruyucu kişi, evin temeli olarak nitelendirilmektedir. Dolayısıyla da çocuğuyla güvenli bir bağ kurmuş, iletişim sağlamış babanın çocuk tarafından olumlu şekilde algılanması ve babalık rolüne duygusal özellikler yüklenmesi olası bir durum olarak değerlendirilebilir. Evans (1997; akt. Türkoğlu ve Akduman, 2015), babalar tarafından, babalık rolüne yüklenen en önemli rolün *ailenin maddi ihtiyaçlarını karşılamak* olduğunu belirtmiştir. Ayrıca, Türkiye’de yapılmış çalışmalara göre de babalar kendileri için *gelir sağlama* rolünü önemli görmektedir

(Kuzucu, 2011). Toplumsal özellikler düşünüldüğünde, babası evden çıkan veya çocuğun yanından ayrılmak durumunda olan baba için genellikle *baba para getirecek, baba para kazanıp mama alacak* gibi cümlelerle çocukların yatıştırıldığı da görülebilmektedir. Dolayısıyla çocukların da bu söylemlere aşına olabileceği düşünüldüğünde, baba algılarının işe giden veya para getiren kişi olarak şekillenmesi olasıdır.

Tablo 6. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Annen Evde Ne Yapar?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Annen evde ne yapar?	n	%
Ev işi	266	45,9
Yemek	231	39,9
Bakan (bakımla ilgili)	20	3,5
Oyun oynar	15	2,6
TV izler	14	2,4
Gazete okur	6	1,0
Uyur/yatar	4	,7
Bilgisayarla	4	,7
İşle ilgili çalışır	4	,7
Günlük/kişisel bakım	2	,3
Diğer	11	1,9
Yanıtsız	2	,3
Toplam	579	100,0

Diğer: *Dikiş/ örgü, kızar, spor yapar, oturur.*

Tablo 6, “Annen evde ne yapar?” sorusuna verilen yanıtların dağılımını göstermektedir. Tabloya bakıldığında, çocukların 266’sı (%45,9) annesinin evde *ev işi* yaptığını, 231’i (%39,9) *yemek* yaptığını ve 20’si (%3,5) *çocuk bakımı* ile ilgili işler yaptığını ifade etmiştir.

Tablo 7. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Baban Evde Ne Yapar?” Sorusuna Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Baban evde ne yapar?	n	%
TV izler	203	35,1
Uyur/yatar	68	11,7
Bilgisayar	46	7,9
Yemek	44	7,6
Oyun oynar	34	5,9
Ev işi	30	5,2
Gazete okur	26	4,5
Maç izler	25	4,3
Bakan (bakımla ilgili)	17	2,9
Yemek yer	17	2,9

Tamirat yapar	10	1,7
Günlük/kişisel bakım	7	1,2
Sigara içer	6	1,0
Diğer	38	6,6
Yanıtsız	8	1,4
Toplam	579	100,0

Diğer: *Anneme yardım eder, iş, yıkanır, içki içer, spor yapar, kitap okur, kuş besler, telefonla konuşur, ders çalışır, kendi işlerini yapar, oyuncak alır, tabakları kırar, oturur, dışarı çıkar dolaştırır, atları izler.*

“*Baban evde ne yapar?*” sorusuna verilen yanıtlara ilişkin dağılım ise Tablo 7’de görülmektedir. Buna göre, çocukların 203’ü (%35,1) bu soruya *televizyon izler*, 68’i (%11,7) *uyur/yatar* ve 46’sı (%7,9) *bilgisayarla ilgilenir* şeklinde yanıt vermiştir.

Çocukların “*Annen evde ne yapar?*” sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında çoğunluğun, *ev işi, yemek yapma ve bakım sağlama* ile ilgili yanıtlar; “*Baban evde ne yapar?*” sorusuna ise çoğunlukla *tv izler, uyur/yatar ve bilgisayarla ilgilenir* yanıtlarını verdikleri görülmüştür. Gümüşoğlu (2004; akt. Öngen ve Aytaç, 2013)’nin, *İlköğretim Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Algılarını* incelediği çalışmasında, çocukların toplumsal cinsiyet algılarının geleneksel kadın-erkek rolleriyle paralel olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yine aynı şekilde Pınar, Taşkın ve Eroğlu (2008; akt. Günay ve Bener, 2011) ile Vefikuluçay ve arkadaşlarının (2007) gençlerin toplumsal cinsiyet rol kalıplarına ilişkin algılarını inceledikleri çalışmalarda, gençlerin geleneksel bir bakış açısına sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Geleneksel olarak toplumsal cinsiyet rolüne göre, erkek ekmek parası kazanma rolünü yüklenirken, kadın en önemli sorumluluğu olarak çocukları büyütmek ve aile yaşamını sürdürmek rolünü yüklenmektedir (akt. Günay ve Bener, 2011). Bu sorulara verilen yanıtlara bakıldığında, yanıtların toplumsal cinsiyet rolleriyle örtüştüğü sonucuna ulaşılabılır. Annenin evde yaptığı işlere verilen yanıtların “*Anne kimdir?*” sorusuna verilen yanıtlarla paralel olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, anne kavramı ile annelik rolü birbiriyle örtüşen bir anlamda dile getirildiği görülmüştür. Toplumumuzun genel olarak ataerkil bir bakış açısına sahip olduğu (Şahin ve Demiriz, 2014) ve geleneksel toplumsal rollerin hala baskın olduğu düşünülürse, evdeki erkeklerin yetiştirilme tarzından da kaynaklı olarak evle ilgili işlerde daha pasif bir konumda olduğu; genellikle evde dinlenerek, televizyon izleyerek, gazete okuyarak; tamirat, araba bakımı, sigorta işleri gibi işler yaparak (Tezel Şahin, 2011), vb. şekilde zaman geçirmeyi tercih ettikleri söylenebilir. Aslan ve Arslan Cansever (2007), aile içi toplumsallaşma sürecinde kız çocukların yetiştiriliş tarzı olarak fedakar, tertipli, evi çekip çeviren, itaatkar bir örüntüde büyütüldüğünü; erkek çocukların ise güçlü, göreceli olarak bağımsız, otoriter ve istediği zaman dışarıda vakit geçirebilir bir birey olarak yetiştirildiğini aktarmıştır. Temel rolü işe gitmek ve para kazanmak olan baba, eve geldiğinde yemek hazır olana kadar dinlenmeyi, televizyon izlemeyi, yatmayı tercih edebilmektedir. Çocukların da babalarını ev içerisinde en çok bu durumlarda gözlemlemiş olma olasılıkları, babanın evde yaptığı işler konusunda bu algının oluşmasında etkili olmuş olabilir. Tükoğlu, Çeliköz ve Uslu (2013)’nin 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına yönelik görüşlerini inceledikleri çalışmanın sonucunda, babalar çocuklarıyla niteliksel zaman geçirmelerine engel olan etmenleri en çok *iş saatlerinin yoğunluğu ve beden ve zihin yorgunluğu* olarak belirtmişlerdir. Bu çalışmadan elde edilen sonuçla bağdaştırıldığında, bu

engellerden dolayı da babaların işten geldiklerinde kendilerine zaman ayırmayı daha çok tercih edebileceği yorumlanabilir.

Tablo 8. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Annen Evde En Çok Nerede Vakit Geçirir?” ve “Baban Evde En Çok Nerede Vakit Geçirir?” Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Annen/Baban evde en çok nerede vakit geçirir?	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Mutfak	230	39,7	33	5,7
Salon/oturma odası	182	31,4	359	62,0
Yatak odası	69	11,9	99	17,1
Çocuk odası	45	7,8	32	5,5
Tuvalet	3	,5	3	,5
Balkon	5	,9	10	1,7
Ev dışı	4	,7	2	,3
Diğer	38	6,6	31	5,4
Yanıtsız	3	,5	10	1,7
Toplam	579	100,0	579	100,0

Diğer (anne): Evin her yerinde, banyo, çalışma odası, bilgisayar başında, koridor.

Diğer (baba): Çalışma odası, banyo, merdiven, her yer, bilgisayar odası, koridor, evde durmaz.

Çalışma grubunu oluşturan çocukların “Annen/Baban evde en çok nerede vakit geçirir?” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı Tablo 8’de yer almaktadır. Tabloya bakıldığında, annelerin en çok vakit geçirdiği yerlere ilişkin olarak çocukların 230’u (%39,7) mutfak, 182’si (%31,4) salon/oturma odası, 69’u (%11,9) yatak odası yanıtını verirken; babaların en çok vakit geçirdiği yerlere ilişkin olarak 359 (%62) çocuk salon/oturma odası, 99 (%17,1) çocuk yatak odası ve 33 çocuk (%5,7) mutfak yanıtını vermiştir. Çocukların verdiği bu yanıtların, anne ve babanın evde ne yaptığı sorusuna verilen yanıtlarla paralel olduğu söylenebilir. Çocukların anne-baba algılarında, anne en çok ev işi/yemek yapan ve mutfakta zaman geçiren birey, baba ise en çok tv izleyen ve salon veya oturma odasında vakit geçiren birey olarak yer etmiştir.

Tablo 9. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Annen Ne Yapmaktan Hoşlanır?” ve “Baban Ne Yapmaktan Hoşlanır?” Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Annen/Baban ne yapmaktan hoşlanır?	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Yemek yapmaktan	110	19,0	11	1,9
Ev işi yapmaktan	93	16,1	15	2,6
Kitap okumaktan	12	2,1	9	1,6
Benimle vakit geçirmekten	75	13,0	63	10,9

Dinlenmekten/uzanmaktan	27	4,7	26	4,5
TV izlemekten	58	10,0	114	19,7
Uyumaktan	6	1,0	21	3,6
Gezmekten	26	4,5	23	4,0
Araba sürmekten	14	2,4	13	2,2
İşe gitmekten	20	3,5	87	15,0
Şefkat göstermekten	3	,5	21	3,6
Gazete okumaktan	32	5,5	9	1,6
Sigara içmekten	-	-	6	1,0
Maç izlemekten	-	-	32	5,5
Çocuğun olumlu davranış göstermesinden	-	-	8	1,4
Diğer	96	16,6	111	19,2
Yanıtsız	6	1,0	10	1,7
Toplam	579	100,0	579	100,0

Diğer (anne): *Babamla konuşmaktan, şarkı söylemekten, örgü örmekten, eğlenmekten, çay içmekten, çiçek toplamaktan, boş vakit geçirmekten, resim yapmaktan, bilgisayarla oynamaktan, bilmiyorum, sulu boya yapmaktan, bana kıyafet almaktan, sinemaya gitmekten, kardeşimi çabucak uyutmaktan, her şeyden, hediyeye almaktan, üzülmekten, güzel giyinmekten, çamaşır asmaktan, yemek yemekten, kızmaktan, jimnastik/spor yapmaktan, yemek programı izlemekten ve yemek yapmaktan, para harcamaktan, ney üflemekten*

Diğer (baba): *Annemle konuşmaktan, arabalara bakmaktan, kuşları izlemekten, okey oynamaktan, para kazanmaktan, hasta olmaktan, anneme bakmaktan, hiçbir şeyden, banyo yapmaktan, ders çalışmaktan, şakalaşmaktan, bilgisayar oynamaktan, bilmiyorum, play station oynamaktan, arabamızı tamir etmekten, çiçek sulamaktan, namaz kılmaktan, maç yapmaktan, masaj yaptırmaktan, çay içmekten, annemin yanında olmasından, annemle birlikte yıldızları izlemekten, meyve yemekten, yemek yemekten, çikolata almaktan, ağabeyimle ders yapmaktan, babaanneme gitmekten, arkadaşlarıyla buluşmaktan, satranç oynamaktan, alışveriş yapmaktan, sofraya hazırlamaktan, tenis oynamaktan, müzik dinlemekten, her şeyden, bisiklete binmekten, sofraya hazırlamaktan.*

Tablo 9, “Annen/baban ne yapmaktan hoşlanır?” sorusuna verilen yanıtların dağılımına ilişkin bulguları içermektedir. Buna göre, çocuklar annelerinin en çok *yemek yapmaktan* (n:110, %19) hoşlandığını ifade etmiştir. Çocuklardan 93’ü (%16,1) annelerinin *ev işi yapmaktan* hoşlandığını söylerken 75’i (%13) annelerinin *kendileriyle vakit geçirmekten* hoşlandığını söylemiştir. Çocukların babalarına ilişkin olarak bu soruya verdikleri yanıtlara bakıldığında, çoğunluk (n:114, %19,7) babasının *televizyon izlemekten* hoşlandığını; 87 çocuk (%15) babasının *işe gitmekten*, 63 çocuk (%10,9) ise *kendisiyle vakit geçirmekten* hoşlandığını belirtmiştir. Verilen yanıtlara genel olarak bakıldığında, anne ve babalarının en çok hoşlandıkları şeyleri yine toplumsal roller çerçevesinde onlara yüklenen roller ve bunlara ilişkin gözlemleri ile bağdaştırdıkları söylenebilir.

Tablo 10. *Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Annenle En Çok Ne Yapmaktan Hoşlanırsın?” ve “Babanla En Çok Ne Yapmaktan Hoşlanırsın?” Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı*

Annenle/Babanla en çok ne yapmaktan hoşlanırsın?	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Parka/lunaparka gitmekten	22	3,8	29	5,0
Oyun oynamaktan	195	33,7	172	29,7
TV izlemekten	32	5,5	78	13,5
İş yerine gitmekten	3	,5	14	2,4
Yemek yapmaktan	72	12,4	12	2,1
Ev işi yapmaktan	56	9,7	3	,5
Gezmeye gitmekten	46	7,9	53	9,2
Yemek yemekten	19	3,3	8	1,4
Komşu/akraba/arkadaş ziyaretine gitmekten	6	1,0	3	,5
Kitap okumaktan	8	1,4	9	1,6
Bilgisayar oynamaktan	8	1,4	25	4,3
Oyuncak almaktan	6	1,0	7	1,2
Babaanneye/anneanneye gitmekten	2	,3	1	,2
Alışveriş yapmaktan	22	3,8	31	5,4
Uyumaktan/yatmaktan	3	,5	15	2,6
Resim yapmaktan	27	4,7	24	4,1
Maç	-	-	19	3,3
Tamir	-	-	3	,5
Araba yıkatmaktan	-	-	1	,2
Diğer	50	8,6	66	11,4
Yanıtsız	2	,3	6	1,0
Toplam	579	100,0	579	100,0

Diğer (anne): *Makyaj yapmaktan, Anıtkabir'e gitmekten, bayramda çocuklara şeker vermekten, onu sevmekten, beni sevmesinden, her şeyi, parka gitmekten, piknik yapmaktan, şarkı söylemekten, folklor, köpek gezdirmekten, banyo yapmaktan, konuşmaktan, sayı saymaktan, yüzmekten, beni gıdıklamasından, oturmaktan, namaz kılmaktan, yemek yemeğe gitmekten, kar yağışını izlemekten, yürüyüş yapmaktan, tiyatroya/sinemaya gitmekten*

Diğer (baba): *Konuşmaktan, hiçbir şey, sinemaya gitmekten, işine yardım etmekten, müzik dinlemekten, araba sürmekten, oturmaktan, bisiklete binmekten, şarkı dinlemek/söylemekten, her şeyi, gemiye binmekten, tekerlekçiye gitmekten, beni kucağına almasından, şeker almaktan, meyve toplamaktan, sürpriz yapmaktan, gitar çalmaktan, banyo yapmaktan, köpek gezdirmekten, sohbet etmekten, sirke gitmekten, tatile gitmekten, pikniğe gitmekten, okula gitmekten, okuldan almasından, harçlık almaktan, süt içmekten, şurup içmekten*

Çalışma grubunu oluşturan çocuklara yöneltilen “Annenle/babanla en çok ne yapmaktan hoşlanırsın?” sorusuna verilen yanıtlar Tablo 10’da yer almaktadır. Tabloya bakıldığında, çocuklardan 195’i (%33,7) annesiyle *oyun oynamaktan*, 72’si (%12,4) *yemek yapmaktan* ve 56’sı (%9,7) *ev işi yapmaktan*

hoşlandığını belirtmiştir. Çocukların babalarıyla yapmaktan en çok hoşlandıkları şeylere bakıldığında, 172 (%29,7) çocuğun *oyun oynamaktan*, 78 (%13,5) çocuğun *televizyon izlemekten* ve 53 (%9,2) çocuğun *gezmeye gitmekten* hoşlandığı sonucu ortaya çıkmaktadır. Özellikle okul öncesi dönemdeki çocukların gelişimsel olarak en temel gereksinimleri ve en önemli uğraşları oyundur (Erbay ve Durmuşoğlu Saltalı, 2012). Dolayısıyla, anne-babalarıyla birlikleyken en çok oyun oynamaktan hoşlanmaları beklendik bir sonuç olarak yorumlanabilir. Diğer yanıtlara bakıldığında, genellikle anne ve babanın evde geçirdikleri zaman doğrultusunda, onlara eşlik edecek şekilde vakit geçirdikleri, onlarla bir arada olmaktan hoşlandıkları ön görülebilir. Ayrıca, Brown ve arkadaşları (2001; akt. Türkoğlu, Çeliköz ve Uslu, 2013) ebeveynlerin oyundan, ev işi yapmaya, bir mağazaya gitmeye, eğitimden, spora ve oyuna kadar geniş bir çeşitlilikte çocuklarıyla zaman geçirmek için aktivitelerde bulunabildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 11. *Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Anne ve Babanla Hep Beraberken Ne Yaparsınız?” Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı*

Anne ve babanla hep beraberken ne yaparsınız?	n	%
Oyun oynarız	126	21,8
Gezmeye gideriz	85	14,7
TV izleriz	75	13,0
Hiçbir şey	68	11,7
Yemek yemeye gideriz	61	10,5
Alışverişe/markete gideriz	33	5,7
Parka/lunaparka gideriz	29	5,0
Komşu/akraba/arkadaş ziyaretine	28	4,8
Sinemaya/tiyatroya gideriz	15	2,6
Alışveriş merkezine gideriz	14	2,4
Herkes farklı şey yapar	11	1,9
Babaanne/anneanne/dedeye	8	1,4
Tatile gideriz	7	1,2
Diğer	8	1,4
Yanıtsız	11	1,9
Toplam	579	100,0

Diğer: *Sarılırım, bilgisayar oynarız, annemlerin yatağına yatarız, kitap okuruz, otururuz, yıkanırız, piknik yaparız, fotoğraf çektiririz, resim çekeriz, yemek yaparız, otururuz, uyuruz, yürüyüş yaparız, dans ederiz, evi toplarız, ödev yaparız, annemle babam kavga ediyorlar, konuşuruz, şarkı söyleriz, kahvaltı yaparız, oyuncakçıya gideriz, babam arabayla bizi gezdirir, eğleniriz, iş yaparız, resim yaparız, babamın işyerine gideriz, yüzme yarışı yaparız, gizlice çikolata yeriz, doğum günü kutlarız, maç izlemeye gideriz, buz patenine gideriz, kardan adam yaparız, bahçede oyun oynarız, yemek hazırlarız.*

Tablo 11’e bakıldığında, çocukların “Anne ve babanla hep beraberken ne yaparsınız?” sorusuna verdikleri yanıtlar görülmektedir. Tablo incelendiğinde, çocukların anne ve babalarıyla birlikte en çok (n:126, %21,8) *oyun oynadıkları* sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bulguyu sırasıyla *gezmeye gitmek* (n:85, %14,7) ve *televizyon izlemek* (n:75, %13) sonucu takip etmektedir. Ayrıca, 68 (%11,7) çocuğun anne ve

babasıyla birlikte *hiçbir şey yapmadığını* belirtmesi de dikkat çekici bir sonuç olmuştur. Çocuk bakımı konusunda annenin daha fazla sorumluluk aldığı ve çocuk gelişimi üzerinde anne-çocuk ilişkisi üzerinde daha çok durulduğu görülmektedir (Kuzucu, 2011; Şahin ve Demiriz, 2014; Webster et. al., 2013); ancak günümüzde artık babaların da çocuk gelişimi üzerindeki etkisi fark edilmiştir (Kuzucu, 2011). Baba-çocuk ilişkisini konu alan bazı araştırmalar, baba tutumlarının çocuk üzerindeki etkisi ve önemini ortaya koymuştur (Anliak, 2004; İnci ve Deniz, 2015). Dolayısıyla babaların çocuk gelişimi üzerindeki etkileri üzerinde daha çok durulmaya başlanmış, babalar da çocuk gelişimi konusunda neler yapabileceklerini merak eder olmuştur. Aile kavramı ve eşler arasındaki rollere bakıldığında ise, babaların da çocuk bakımı konusunda değişen toplumsal yapıyla paralel olarak etkin rol aldığı, çocuk bakımına daha çok zaman ayırdığı (İnci ve Deniz, 2015; Kuzucu, 2011) ve günümüzde babaya yönelik kültürel beklentinin çocuğun yaşantısına katılmaya yönelik olmaya başladığı görülmektedir (Kuzucu, 2011). Bunun getirisi olarak, babaların annelerle çocuk bakımı konusunda işbirliği içinde oldukları ve çocukla daha aktif zaman geçirdikleri söylenebilir. Annelerin iş yaşamında aktif hale gelmesi ve doğumdan kısa bir süre sonra iş yaşamına geri dönmek zorunda kalmaları, babaların sadece para kazanan kişi olmaktan çıkıp farklı sorumluluklar yüklenmesi, çocukla yakınlaşarak çocuk yetiştirme sorumluluğunu paylaşmasına neden olmaktadır (akt. Uzun ve Baran, 2015). Tüm bunlara ek olarak, özellikle hem sosyal medyada *blogger annelerin* artışı ve yayınlarında çocukların desteklenmesi konularının artarak takip edilmesi hem televizyon yayınlarında artan aile-çocuk etkileşimine yönelik program içeriklerinin, anne-babalarda bir farkındalık yarattığı söylenebilir. Dolayısıyla, anne-babaların öğrenim düzeyinin yüksek olduğu da düşünüldüğünde, hem anne-baba olarak tek tek hem de tüm aile bir arada çocuklarının gelişimini desteklemek adına daha çok oyun oynamaya özen gösterdikleri sonucu çıkarılabilir. Yapılan bazı araştırmalarda da (ör. Hill and Stafford, 1985; Sayer, Gauthier and Furstenberg 2004; Zick and Bryant 1996; Kitterod 2002; Yeung et al. 2001) öğrenim düzeyi yüksek olan anne-babaların zamanlarının büyük çoğunluğunu çocuklarıyla aktif bir şekilde geçirdikleri, babaların öğrenim düzeyi ile çocuklarıyla oyun oynama, kitap okuma, çocuklarını dışarı çıkarma gibi aktiviteler arasında artan bir ilişki olduğu görülmüştür (akt. Craig, 2006).

Tablo 12. Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Annenle En Çok Nereye Gidersiniz?” ve “Babanla En Çok Nereye Gidersiniz?” Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı

Annenle/Babanla en çok nereye gidersiniz?	Anne		Baba	
	n	%	n	%
Parka/lunaparka	107	18,5	80	13,8
Gezmeye	63	10,9	44	7,6
Alışveriş merkezi/market	140	24,2	131	22,6
Alışveriş	38	6,6	32	5,5
Tiyatro/sinema	10	1,7	13	2,2
Oyuncak almaya	21	3,6	28	4,8
Okula	35	6,0	27	4,7
Komşu/akraba/arkadaş ziyareti	60	10,4	38	6,6
İşe	23	4,0	61	10,5

Bankaya	4	,7	3	,5
Şehir dışına	11	1,9	6	1,0
Tatile	1	,2	4	,7
Pikniğe	1	,2	4	,7
Babaanne/anneanne	27	4,7	22	3,8
Yemek yemeye	8	1,4	14	2,4
Araba yıkatmaya	-	-	3	,5
Hiçbir yere	11	1,9	12	2,1
Diğer	18	3,1	47	8,1
Yanıtsız	1	,2	10	1,7
Toplam	579	100,0	579	100,0

Diğer (anne): *Her yere, hayvanat bahçesine, bahçeye, jimnastik salonuna, odasına, havuza, hastaneye, buz patenine*

Diğer (baba): *Maç yapmaya, bowlinge, yüzmeye, eve, buz patenine, basketbol oynamaya, doktora, okula, babam nereye isterse, at yarışına, bilyarda, havuza, balığa, bahçeye, her yere.*

Tablo 12’ye bakıldığında, “Annenle/babanla en çok nereye gidersiniz?” sorusuna verilen yanıtlar görülmektedir. Buna göre; çocukların anneleriyle en çok gittikleri yerlere bakıldığında, çocukların 140’ı (%24,2) *alışveriş merkezine/markete*, 107’si (%18,5) *parka/lunaparka* ve 63’ü (%10,9) ise *gezmeye* gittiklerini belirtmiştir. Çocukların babalarıyla en çok gittikleri yerlere bakıldığında ise çoğunluğunun *alışveriş merkezine/markete* (n:131, %13,8) gittiği, ikinci ve üçüncü olarak *parka/lunaparka* (n:80, %13,8) ve *işe* (n:61, %10,5) gittikleri görülmektedir. Alışveriş Yatırımcıları Derneği (AYD)’nin en son 21 Mart 2013 tarihinde güncellenen şehirlere göre alışveriş merkezi adedi haritasına göre Ankara’da 32 adet alışveriş merkezi bulunduğu ve en çok alışveriş merkezi olan ikinci şehir olduğu görülmektedir (Alışveriş Yatırımcıları Derneği, 2013). Ankara ilinin memur şehri ve daha resmi bir şehir olarak anıldığı düşünüldüğünde, sosyal aktiviteler için çok fazla olanak olmadığı söylenebilir. Var olan olanakların ise her kesim tarafından ulaşılabilir özellikte olmadığı kanaati getirilebilir. Dolayısıyla, bu kadar çok alışveriş merkezi seçeneği olan bir şehirde ailelerin çocuklarıyla her şeyi bir arada bulabilecekleri yerlere gitmeyi tercih etmesi olağan olarak değerlendirilebilir. Aileler, hafta içi çalıştıkları için zamanlama açısından hem ev ve kişisel ihtiyaçları için alışveriş yapabilecekleri, hem içindeki oyun alanlarından dolayı çocuklarını eğlendirebilecekleri alışveriş merkezlerini sık gidilecek yerler olarak değerlendirebilirler. Çocukların verdikleri yanıtlara göre en çok gittikleri ikinci yer park/lunapark olarak görülmektedir. Değişen toplumsal yapıda, çocuk yetiştirme tutumlarında ebeveynlerin çoğunlukla daha çocuk merkezli bir yaklaşımı benimsemeye başladığı görülmektedir. Dolayısıyla, çocuklarını gitmek istedikleri parklara götürmeleri beklendik bir durum olarak kabul edilebilir.

Tablo 13. *Çalışma Grubunu Oluşturan Çocukların “Annenle En Çok Nereye Gitmek İstersin?” ve “Babanla En Çok Nereye Gitmek İstersin?” Sorularına Verdikleri Yanıtların Dağılımı*

Anne Baba

Annelerle/Babalarla en çok nereye gitmek istersin?	n	%	n	%
Parka/lunaparka	170	29,4	147	25,4
Gezmeye	28	4,8	31	5,4
Alışveriş merkezine/markete	115	19,9	85	14,7
Alışverişe	14	2,4	19	3,3
Tiyatro-sinemaya	14	2,4	19	3,3
Oyuncak almaya	43	7,4	32	5,5
Komşu/akraba/arkadaş ziyaretine	64	11,1	32	5,5
İş yerine	9	1,6	29	5,0
Şehir dışına	18	3,1	19	3,3
Tatile	15	2,6	16	2,8
Pikniğe	5	,9	9	1,6
Babaanne/anneanne/dede	15	2,6	23	4,0
Yemek yemeye	16	2,8	24	4,1
Diğer	48	8,3	84	14,5
Yanıtsız	5	,9	10	1,7
Toplam	579	100,0	579	100,0

Diğer (anne): *Eve, havuza, kitapçıya, kuaföre, bankaya, okula, Anıtkabir'e, basket sahasına, uçaklara, düğüne, eğlenmeye, hayvanat bahçesine, her yere, hiçbir yere.*

Diğer (baba): *Anneme çiçek toplamaya, eve, havuza, okula, eğlence yerine, maça, çiftliğe, sosyal tesise, hiçbir yere, elma toplamaya, dondurma almaya, hayvanat bahçesine, Anıtkabir'e, dağa, ata binmeye*

Çalışma grubunu oluşturan çocukların “Annelerle/Babalarla en çok nereye gitmek istersin?” sorusuna verdikleri yanıtlar Tablo 13’te yer almaktadır. Tablo incelendiğinde, çocukların anneleriyle en çok *parka/lunaparka* (n:170, %29,4) gitmek istedikleri, bunu ise sırasıyla *alışveriş merkezi/arket* (n:115, %19,9) ve *komşu/akraba/arkadaş ziyaretinin* (n:64, %11,1) izlediği görülmektedir. Çocukların babalarıyla en çok gitmek istedikleri yerlerin dağılımına bakıldığında ise 147’sinin (%25,4) *parka/lunaparka*, 85’inin (%14,7) *alışveriş merkezine/markete*, 32’sinin (%5,5) *komşu/akraba/arkadaş ziyaretine* ve yine 32’sinin (%5,5) *oyuncak almaya* gitmek istediği görülmektedir. Çalışmaya katkı veren çocukların hem anneleriyle hem babalarıyla en çok *parka/lunaparka*, *alışveriş merkezine/markete* ve *komşu/akraba/arkadaş ziyaretine*, babalarıyla ek olarak *oyuncak almaya* gitmek istedikleri görülmektedir. Parklar genel özelliklerine göre değerlendirildiğinde, hem çocukların birbirleriyle kaynaştıkları hem gelişimlerinin desteklediği hem de eğlendikleri mekanlar olarak tanımlanabilir. Çocuklar en önemli uğraşları olan oyunu, oyun ortamı sunan parklarda doyasıya oynayabilmektedir. Dolayısıyla, çocukların gerçekten eğlendikleri parklara aileleriyle gitmeyi tercih etmeleri beklendik bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, alışveriş merkezlerinde de çocuk oyun alanlarının yer aldığı düşünüldüğünde (Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik, Madde 9, (2). bent), çocukların bu oyun alanlarını kullanmak için alışveriş merkezlerine gitmeyi tercih etmiş olabileceği sonucu çıkarılabilir.

Sonuç ve Öneriler

Sonuç olarak, okul öncesi eğitimi alan 4-6 yaş grubundaki çocukların anne-baba algılarının ortaya konulmasını amaçlayan bu çalışmada, çocukların anne-baba ve rollerine yönelik olarak geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde bir algıya sahip oldukları söylenebilir. Genel olarak, çocukların anneyi çocuğa bakım sağlayan, babayı ise işe giden bir kalıpta tanımladıkları; anneyi evde en çok ev işi yapan ve mutfakta vakit geçiren, babayı ise en çok televizyon izleyen ve salonda/oturma odasında vakit geçiren bir rolde betimledikleri; annelerinin en çok yemek yapmaktan, babalarının ise en çok televizyon izlemekten hoşlandığını düşündükleri görülmüştür. Çocukların anne ve babalarıyla geçirdikleri vakitlerde oyun oynamaktan hoşlandıkları ve hep birlikteyken en çok oyun oynadıkları; anne ve babalarıyla en çok alışveriş merkezlerine gittikleri ve anne babalarıyla en çok parka/lunaparka gitmek istedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Çocukların anne-baba ve rollerine ilişkin algılarına yönelik yöresel bağlamda da çalışmalar yapılması ve yöresel algılardaki benzerlik ve farklılıkların betimlenmesi, daha sonraki araştırmalar için bir öneri olabilir.

Kaynaklar

Alışveriş Merkezleri Hakkında Yönetmelik (2016). T. C. Resmi Gazete, 29636, 26 Şubat 2016.

Alışveriş Yatırımcıları Derneği (2013). Şehirler GLA yoğunluk ve AVM adetleri haritası. 24.03.2016 tarihinde <http://www.ayd.org.tr/TR/DataBank.aspx> adresinden erişildi.

Anlıak, Ş. (2004). Okul öncesi dönemde çocuğun yaşamında baba ve erkek öğretmenin rolü ve önemi. *Ege Eğitim Dergisi*, 2004(5), 25-33. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/eggefd/article/viewFile/5000004054/5000004570> adresinden 20.03.2016 tarihinde erişilmiştir.

Aslan, N. ve Arslan Cansever (2007). Okuldaki sosyal etkinliklere katılımı ebeveyn-çocuk etkileşimi (kültürlerarası bir karşılaştırma). *Ege Eğitim Dergisi*, 8(1), 113-130. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/eggefd/article/download/5000004020/5000004536> adresinden 10.02.2016 tarihinde erişilmiştir.

Craig, L. (2006). Parental education, time in paid work and time with children: an Australian time-diary analysis. *The British Journal of Sociology*, 57(4), 553-575. doi: 10.1111/j.1468-4446.2006.00125.x

Çokluk, Ö., Yılmaz, K. ve Oğuz, E. (2011). Nitel bir görüşme yöntemi: odak grup görüşmesi. *Kuramsal Eğitimbilim*, 4(1), 95-107. www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423908004.pdf adresinden 20.03.2016 tarihinde erişilmiştir.

Erbay, F. ve Durmuşoğlu Saltalı, N. (2012). Altı yaş çocuklarının günlük yaşantılarında oyun ve annelerin oyun algısı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 13(2), 249-264. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/aeuкеfd/article/view/5000086887/5000080816> adresinden 19.03.2016 tarihinde erişilmiştir.

- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 15(3), 157-171. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tsadergisi/article/viewFile/5000146764/5000133927> adresinden 21.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- İnci, M. ve Deniz, Ü. (2015). Baba tutumları ile çocuğun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, Hüseyin Hüsnü Tek Işık Özel Sayısı (Cilt I)*, İlkbahar 2015(7), 57-68.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79-91. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tpdrd/article/download/1058000096/1058000098> adresinden 18.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Öngen, B. ve Aytaç, S. (2013). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları ve yaşam değerleri ilişkisi. *Sosyoloji Konferansları Dergisi*, 48(2013-2), 1-18. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iusoskon/article/download/1023022124/1023020698> adresinden 21.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Şahin, H. ve Demiriz, S. (2014). Beş altı yaşında çocuğu olan babaların, babalık rolünü algılamaları ile aile katılım çalışmalarını gerçekleştirmeleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi (TSA)*, 18(1), 273-294. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/tsadergisi/article/download/5000146803/5000133966> adresinden 20.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Tezel Şahin, F. (2011). *Sosyal değişim sürecinde değişen babalık rolü*. Z. Dilek, M. Akbulut, Z. C. Arda, Z. B. Özer, R. Gürses, B. Karababa Taşkın (Haz.). Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi “Kültürel Değişim, Gelişim ve Hareketlilik”: 10-15 Eylül 2007 – Ankara: Bildiriler (s. 765-773 – Cilt 2). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları.
- Türk Dil Kurumu (2016). Güncel Türkçe sözlük. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts adresinden 20.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Türkoğlu, B., Çeliköz, N. ve Uslu, M. (2013). 3-6 yaş aralığında çocuğu olan babaların nitelikli zaman algılarına dair görüşleri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 54-71. http://www.jret.org/FileUpload/ks281142/File/jret_2013.2.2_tamami.pdf adresinden 20.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Türkoğlu, D. ve Akduman, G. G. (2015). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rolü algıları ile eş destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 761-772. doi: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.20153813685>

- Uğurlu, E. G. (2013). Annelik rolünün öğrenilme sürecinde medyanın yeri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 34(1), 1-24. [http://sbedergi.erciyes.edu.tr/34.sayi/makale/1-Elif%20Gizem%20U%C4%9Furlu%20\(1-24.%20s\).pdf](http://sbedergi.erciyes.edu.tr/34.sayi/makale/1-Elif%20Gizem%20U%C4%9Furlu%20(1-24.%20s).pdf) adresinden 18.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Uzun, H. ve Baran, G. (2015). Çocuk ebeveyn ilişkisi ölçeğinin okul öncesi dönemde çocuğu olan babalar için geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Uluslar arası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(3), 30-40. http://www.inesjournal.com/Makaleler/513189172_id-36-haliluzun.pdf adresinden 20.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Webster, L., Low, J., Siller, C. ve Hackett, R., K. (2013). Understanding the contribution of a father's warmth on his child's social skills. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*, 11(1), 90-113. doi: 10.3149/ft.1101.90
- Vaizoğlu, F. (2008). *Anaokuluna devam eden çocukların sosyal davranışları ile ebeveynlerin evlilik uyumlarının incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Eroğlu, K. ve Taşkın, L. (2007). Kafkas üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 14(2), 26-38. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/hunhemsire/article/viewFile/5000052934/5000050250> adresinden 15.03.2016 tarihinde erişilmiştir.
- Zeybekoğlu, Ö. (2013). Günümüzde erkeklerin gözünden babalık ve aile. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(2), 297-328. doi: 10.13114/MJH/201322486

Extended Abstract

Purpose

The current study is aimed to exhibit perceptions of preschool children about parents and to form an opinion about role model of motherhood and fatherhood. For this purpose, qualitative research method was used. Children's perceptions about parents were evaluated by questionnaire and semi-structured meeting. The study was conducted with 579 preschool aged children who were 4-6 years old and lived in Ankara. Children went to official or private preschools in Çankaya district of Ankara city. Data of study was collected from 12 preschools. When considering the range of children, it was seen that 90 children were 4 years old, 282 children were 5 years old and 207 children were 6 years old. *Demographic Information Form* and *Perception of Parents Questionnaire* were used and researchers interviewed with children face to face for collecting data. Children's responses were grouped and data entry was made by SPSS program. Assuring the reliability, two researchers reviewed group of responses different times. Data was displayed as count and frequency.

Results and Discussion

Mean of mothers' age was found 34.5 and mean of fathers' age was found 37.9. When considering the educational level of parents, it was found that majority of parents had higher educational level (bachelor degree or master/doctorate degree) (mothers %61.5; fathers %68). Majority of mothers were housewife (%29.5) or government employee (%24.7), majority of fathers were government employee (% 27,8) or self-employed (%25,2).

According to results of the study, most of children described mother as a person who looks after child (n:94, %16,2). Also they described mother with positive emotional attributes (n:80, %13,8) and as a person who does housework or cooks (n:74, %12,8). Haralambos described the most important responsibility of mother and clearest role of female as giving birth to a child and bringing up child in a close relationship. Responses of children to this question are parallel with both this description and role of mother which is imputed to the image of mother by community.

Most of the children described father as a person who goes to work (n:94, %16,2). Also, they described father with positive emotional attributes (n:58, %10) and as a person who earns money (n:57, %9,8). According to studies in Turkey, fathers deem role of earning money is significant for them. When considering the societal characteristics, when father must leave from home to go to work, child is calmed with statements such as *dad will get money, dad will earn money and bring food for you*. So, children may be familiar to these statements and it is possible to perceived father as a person who goes to work or earns money.

When examining the responses of children about the questions of "*what does your mother do at home?*" and "*what does your father do at home?*", children said that their mothers do housework (n:266, %45,9), cook (n:231, %39,9) and do things about child care (n:20, %3,5) at home mostly. Children said that their fathers watch television (n:203, %35,1), sleep (n:68, %11,7) and work on computer (n:46, %7,9) at home mostly. It may be said that these responses are parallel with societal sexual role models. Children's responses for what their mothers do at home are parallel with responses for who is mother. So, children expressed their thoughts about concept of mother and role of mother in order to overlap each other. Fathers whose basic role is going to work and earning generally may prefer to rest, watch television or sleep until meal is ready when come back to home from work. Probability that children may observe their father in these conditions mostly when they come back from work may affect their perception about what their fathers do at home.

Children stated that their mothers spend time in kitchen (n:230, %39,7), living room (n:182, %31,4) and bedroom (n: 69, %11,9) mostly; their fathers spend time in living room (n:359, %62), bedroom (n:99, %17,1) and kitchen (n:33, %5,7) mostly. It may be said that responses of children for this question are parallel with responses for question of what mother/father do in the home. Children perceive mother as a person who does housework or cooks mostly and spends most of time in kitchen and they perceive father as a person who watches television mostly and spends most of time in living room.

According to children, their mothers enjoy cooking mostly (n:110, %19). Also, they thought that their mothers enjoy doing housework (n:93, %16,1) and spending time with them (n:75, %13). Most of the children thought that their fathers enjoy watching television (n:114, %19,7), going to work (n:87, %15)

and spending time with them (n:63, %10,9). In general, it may be commented that children correlated things mothers' and fathers' enjoy, with societal role model for mother and father and with their observation related these role models.

Most of the children (for mother n:195, %33,7; for father n:172, %29,7) said that they enjoy playing with their mother and father. Also, children said that they enjoy cooking (n:72, %12,4) and doing housework (n:56, %9,7) with their mother and they enjoy watching television (n:78, %13,5) and going for a jaunt (n:53, %9,2) with their father. Play is the most important work and fundamental developmental need especially for preschool children. So, it may be interpreted as an expected result which they enjoy playing with their parents mostly.

Children said that they play with their parents altogether mostly (n:126, %21,8). Also, they said that they go for a jaunt (n:85, %14,7) and watch television (n:75, %13) with their parents. Also 68 children (%11,7) said that they do nothing with their parents altogether and this result is remarkable. In literature, it is seen that mothers take more responsibility for caring child and mother-child relationship is focused in terms of child development. But, in the present day, an effect of fathers on child development is noticed. Some researches which subjected father-child relationship have exposed effectiveness and importance of father's attitude on child. Therefore, fathers' effectiveness on child is focused mostly and fathers begin to wonder what they can do for child's development. So, it may be said that fathers begin to collaborate with mother about caring child and to spend more active time with their child.

Most of the children respond the question of "*where do you go with your mother/father?*" as going to malls (for mother n:140, %24,2; for father n:131, %13,8) and park/fun fair (for mother n:107, %18,5; for father n:80, %13,8) with their mother and father. According to shopping center map of Council of Shopping Center at 21 March 2013, there are 32 malls in Ankara and Ankara is the second city which has the most malls. When it is considered that, Ankara is the city which government employees live in mostly, it may be said that there are not enough opportunities for activities. Also, it may be said that existing opportunities are not reachable for everyone. So it is possible that families prefer to go to malls with their children which they can find necessary things together.

When examining the responses of children about the question of "*where do you want to go with your mother/father?*", children wanted to go to park/fun fair with their mother and father the most (for mother n:170, %29,4; for father n:147, %25,4). When examining second and third responses; children wanted to go to shopping center/mall (for mother n:115, %19,9; for father n:85, %14,7) and visiting relatives/neighbor/friends (for mother n:64, %11,1; for father n:32, %5,5) with their mother and father. When park is evaluated according to its general features, it may be describe as a place that enable children to socialize, improve development and have fun. Children play games, which are the most important work of them, in the parks. So, it may be interpreted as an expected result that children preferred to go parks with parents. Also, when it is considered that malls have play grounds for children, it may be inferred that children preferred to go to malls to use these play grounds.

Conclusion

As a conclusion, in the current study which is aimed to exhibit perception of 4-6 years old preschool children about parents, it can be said that children perceive parents and their role model within the framework of traditional and societal sexuality roles. Generally, children described mother as the person responsible for the care of the child and father as the responsible person to go work. Again most of the children described mother as making house work and spending most of the time in the kitchen and father as watching TV and spending most of the time at living room and they thought that mothers most like cooking and fathers most like watching television. Results stated that children like to play games when they spend time with their mother and father; they mostly went to shopping malls with parents but they mostly wanted to go play ground / fun fair.

It can be suggested that further researches may study about differences and similarities about perception of children about parents and their role models in different regions.